MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

Temat 1. **Jaką funkcję pełni *Mazurek Dąbrowskiego* w *Panu Tadeuszu* Adama Mickiewicza?** W pracy wykorzystaj znajomość utworu Józefa Wybickiego i podanych fragmentów *Pana Tadeusza.*

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 30 punktów)

Punktacja: 0 lub 2

Mazurek Dąbrowskiego

1. określenie kreacji podmiotu lirycznego, 2
2. wskazanie rodzimości treści i formy, np. hasła niepodległościowe, postaci, wydarzenia; mazurek, ludowa stylizacja języka, 2
3. określenie perspektywy zwycięskiego czynu: wiara, nadzieja, optymizm, duch walki, żarliwość, 2
4. nazwanie nadrzędnych cech wypowiedzi: imperatywność i deklaratywność. 2

Pan Tadeusz

5. wskazanie miejsc wykonania utworu: wnętrze domu rodzinnego, karczma, dziedziniec dworu w Soplicowie (*przynajmniej dwóch miejsc*), 2
6. określenie związku między *Mazurkiem Dąbrowskiego* i miejscem jego wykonania, 2
7. trafne umiejscowienie wydarzeń z fragmentów w fabule *Pana Tadeusza* (*przynajmniej dwóch fragmentów*), 2
8. analiza i interpretacja wykonania *Mazurka Dąbrowskiego:*
   8.1. Księga I – melodia (tylko kuranty, jeden stęskniony słuchacz), 2
   8.2. Księga IV – śpiew (wspólny – szlachta i chłopi), 2
   8.3. Księga XII – śpiew z akompaniamentem (spontaniczny, zainspirowany obecnością J. Dąbrowskiego, wykonany przez legionistów, szlachtę i chłopów), 2
9. emocje bohaterów towarzyszące wykonaniu *Mazurka Dąbrowskiego:*
   9.1.Księga I – *dziecinna radość,* tęsknota, 2
   9.2.Księga IV – radość, tęsknota, nadzieja, 2
   9.3.Księga XII – rozrzewnienie, radość ze spełnienia się deklaracji legionistów, wzruszenie, 2
10. funkcje motywu *Mazurka Dąbrowskiego* w kolejnych fragmentach:
    10.1. Księga I – znak tradycji rodzinnej (narodowej), 2
    10.2. Księga IV – symbol zjednoczenia warstw społecznych, 2
    10.3. Księga IV – symbol zjednoczenia Litwy i Polski, 2
    10.4. Księga IV – przypomnienie o obowiązku walki o wolność ojczyzny, 2
    10.5. Księga XII – szczęśliwe zakończenie smutnych dziejów narodu (znak odzyskania wolności), 2
11. wskazanie gradacji jako nadrzędnej zasady konstrukcji analizowanych fragmentów, np. miejsca wykonania, wykonania utworu, wykonawców, emocji, 2

Określenie funkcji *Mazurka Dąbrowskiego* w *Panu Tadeuszu*

12. nadanie *Mazurkowi Dąbrowskiego* profetycznego charakteru, 2
13. określenie roli *Mazurka Dąbrowskiego* w tworzeniu mitu solidarności/jedności narodowej, 2
14. określenie funkcji *Mazurka Dąbrowskiego* w realizacji hasła krzepienia serc, 2
15. poprawne posługiwanie się pojęciami z teorii literatury. 2

II. KOMPOZYCJA (5 punktów)

- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

III. STYL (5 punktów)

– jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka,	5
– zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka,	3
– na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe	1

IV. JĘZYK (26 punktów)

– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne,	26
– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne,	20
– w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne,	14
– wypowiedź komunikatywna, mimo że schematyczna składnia, stosunkowo nieliczne błędy fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz błędy ortograficzne i interpunkcyjne,	8
– schematyczna składnia; liczne błędy składniowe, fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz ortograficzne i interpunkcyjne (przy zachowaniu komunikatywności wypowiedzi).	2

V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (4 punkty) 4

Temat 2. **Zanalizuj przedstawioną poniżej scenę i objaśnij, na czym polega jej dramatyzm oraz kluczowy charakter w powieści *Granica* Zofii Nałkowskiej.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 30 punktów)

Punktacja: 0 lub 2

Umiejscowienie sceny w całości powieści.

1. jedna z końcowych scen powieści, 2
2. rozmowa o czytanych przez Elżbietę relacjach z procesów organizatorów strajku robotników (anonimowo przesyłana „bibuła"), 2
3. Zenon jako prezydent miasta jest odpowiedzialny za strzały do manifestujących bezrobotnych i ofiary w ludziach, 2
4. rozmowa o wypadkach bieżących zamienia się w zasadniczą rozmowę o życiu i postawie głównego bohatera (tu dokonuje się ocena moralna bohatera), 2

4.1. kariera 2

4.2. życie prywatne 2

5. moment przed ostateczną życiową katastrofą bohatera. 2

Analiza postawy Zenona

6. bohater godzi się ze złem tego świata, 2
7. podejmuje próbę samoobrony, 2
8. bohater jest w potrzasku, sam się okłamuje, 2
9. drwi z żony i jej wrażliwości, kpi z jej „miłości bliźniego", jest napastliwy wobec niej – ukrywa w ten sposób wyrzuty sumienia, 2
10. jest cyniczny. 2

Analiza postawy Elżbiety

11. cierpi wewnętrznie, dramat męża jest jej dramatem, 2
12. ma poczucie winy wobec ludzi prostych, 2
13. oskarża męża o utratę ideałów i odejście od swoich dawnych poglądów i wartości etycznych, 2
14. uświadamia mu ważność zasad etycznych („musi coś przecież istnieć..."). 2

Objaśnienie dramatyzmu sceny

15. nastrój fragmentu otwierającego scenę (np. zmierzch, samotność Elżbiety, dziwny listopad, wygląd Zenona), 2
16. bohater uświadamia sobie swoją klęskę, 2
17. bohater jest ofiarą własnego konformizmu; pozwolił sobą manipulować, 2
18. w chwili klęski jest samotny (opuścili go ci wszyscy, którzy kreowali jego karierę), 2
19. konfrontacja tego, co bohater myślał o sobie, z tym, co myślą o nim inni, okazała się kompromitująca dla niego, 2
20. scena ukazuje konflikt postaw. 2

Uzasadnienie kluczowego charakteru sceny

21. w scenie znajduje się jedna z możliwych interpretacji tytułu *Granica*. Autorka formułuje przestrogę o charakterze moralnym, 2
22. jest to fragment, w którym następuje ocena postawy głównego bohatera, 2
23. scena prowadzi do ostatecznego zamknięcia losów bohatera, 2
24. fragment wskazuje podstawowe problemy powieści (wierność zasadom moralnym, jednostka a społeczeństwo, oskarżenie rzeczywistości społecznej itd.). 2

II. KOMPOZYCJA (5 punktów)

- podporządkowana zamysłowi interpretacyjnemu, funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana według przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

III. STYL (5 punktów)

– jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka,	5
– zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny, wystarczająca leksyka,	3
– na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe.	1

IV. JĘZYK (26 punktów)

– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja i ortografia, rzadko pojawiające się błędy interpunkcyjne,	26
– poprawna, urozmaicona składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, sporadycznie pojawiające się błędy ortograficzne i interpunkcyjne,	20
– w większości poprawna składnia i frazeologia, zgodna z normą fleksja, nieliczne usterki leksykalne oraz nieliczne błędy ortograficzne i interpunkcyjne,	14
– wypowiedź komunikatywna, mimo że schematyczna składnia, stosunkowo nieliczne błędy fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz błędy ortograficzne i interpunkcyjne,	8
– schematyczna składnia; liczne błędy składniowe, fleksyjne, leksykalne i frazeologiczne oraz ortograficzne i interpunkcyjne (przy zachowaniu komunikatywności wypowiedzi).	2
V. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY (2 -4 punkty)	4

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA II

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu **Człowiek i jego rzeczywistość.**

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

***Uwaga**: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty cząstkowe". Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną przyznaje się 0 punktów.*

Nr adania	Odpowiedzi	Maksymalna liczba punktów	Punkty cząstkowe
1.	*np.*: Czy człowieka od zwierząt różni głównie to, że opanował przyrodę (i w dużym stopniu uniezależnił się od niej)?	**1**	0
2.	– opanowanie przyrody i zwyciężenie zwierząt – wytworzenie narzędzi (stosowanie przedmiotów w funkcji narzędzi) – tworzenie quasi-rzeczywistości (nowej rzeczywistości)	**3**	1, 2
3.	– świat zubożałby (nie byłoby w nim niczego, co dobre i piękne) – człowiek przestałby się wyróżniać w świecie natury (dostosowałby się do zubożonego świata) – człowiek nie miałby po co żyć	**2**	1
4.	– ona nas kształtuje – czyni nas spadkobiercami przeszłości – jednoczy nas, czyni mniej samotnymi	**3**	1, 2
5.	– tworząc dzieła, pozostawiamy potomnym swój świat – one nas tworzą, kształtują naszą wrażliwość i potrzeby estetyczne	**2**	1
6.	*np.*: Do życia nie wystarcza nam zaspokajanie tylko biologicznych potrzeb.	**1**	0
7.	stworzonej przez człowieka	**1**	0
8.	– ak. 5. – wzniosłość – ak. 8. – sprawiedliwość	**2**	1
9.	Pośredniczenie między światem biologicznym a doskonałością (ideałem), której wyrazem staje się tworzony przez niego świat.	**1**	0
10.	– człowiek żyje na granicy dwóch światów (w obu czuje się obco) – musi pokonywać swoją biologiczność (bezwład świata) – odkrywa coś, co go przerasta – jego życie to walka (człowiek z reguły przegrywa; jego zwycięstwa nie są rozstrzygające)	**3**	1, 2
11.	Każda odpowiedź jest dobra – punkty przyznaje się za trafne uzasadnienie, *np.*: – pesymistyczna – człowiek jest skazany na ciągłą walkę bez istotnych zwycięstw – optymistyczna – tragizm egzystencji prowadzi człowieka do odkrywania wciąż nowych perspektyw, do ciągłego tworzenia – i pesymistyczna, i optymistyczna – człowiek z reguły przegrywa, ale walcząc, odkrywa wciąż nowe perspektywy – ani taka, ani taka (po prostu prawdziwa) – człowiek potrzebuje walki, przeszkód życiowych po to, by stać się lepszym	za jedną z dwu ostatnich odpowiedzi: **2**	za jedną z dwu pierwszych odpowiedzi: 1

12.	sformułowanie tezy, *np*.: – o człowieczeństwie świadczy zdolność do tworzenia nowej rzeczywistości (i jej przeżywania) argumenty uzasadniające tezę, *np*.: – tylko człowiek wytwarza narzędzia umożliwiające mu realizację celów – tylko człowiek żyje jako dziedzic przeszłości i tworzy dla przyszłości – tylko człowiek wytwarza przedmioty służące jedynie zaspokajaniu jego potrzeb duchowych i upiększające świat („żyje ponad stan”) – tylko człowiek żyje w świecie wartości – tylko człowiek żyje na granicy dwóch światów – częścią tylko ludzkiej rzeczywistości jest poczucie tragizmu sformułowanie wniosku, *np*.: – człowiek pełni w świecie wyjątkową rolę (jest w świecie natury istotą wyjątkową)	**4**	za tezę: 1, za wniosek: 1, za dwa argumenty: 1, za trzeci: 1
13.	– odnoszące się do natury (*np*.: sadzić i pielęgnować) – odnoszące się do wytworów człowieka (*np*.: tworzyć i gromadzić)	**1**	0
14.	– 1. os. l. mn. – tryb przypuszczający – konstrukcja: *co by było, gdyby* – pytania retoryczne – charakterystyczne słownictwo (*wyobraźmy sobie*) – wyliczenia (np. czasowników zaprzeczonych) – powtórzenia anaforyczne – powtórzenia składniowe (paralelizm)	**2**	za wskazanie dwóch: 1
15.	np. humanista z przyrodnikiem lub idealista z materialistą	**2**	0
	razem	**30**	

Uwaga: w nawiasach odpowiedzi alternatywne.